

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 28. VIII. 2012

RPO-638402-VII-7013/12/JJ

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności   77   Fax 22 827 64 53

Pan
Bartosz Arłukowicz
Minister Zdrowia

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z pełnieniem przez Rzecznika Praw Obywatelskich funkcji Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika dokonują wizytacji prewencyjnych we wszystkich miejscach detencji w Polsce, między innymi w izbach wytrzeźwień. Podczas tych wizytacji wątpliwości Krajowego Mechanizmu Prewencji budzi kwestia instalowania kamer telewizji przemysłowej (monitoringu) w tego typu placówkach.

Możliwość stosowania monitoringu dopuszcza rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 lutego 2004 r. w sprawie trybu doprowadzania, przyjmowania i zwalniania osób w stanie nietrzeźwości oraz organizacji izb wytrzeźwień i placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostkę samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 20, poz. 192), zwane dalej rozporządzeniem. Paragraf 19 ust. 2a pkt 4 rozporządzenia stawia wymóg wyposażenia w system telewizji wewnętrznej wyodrębnionego pomieszczenia dla osób, których zachowanie stwarza poważne zagrożenie dla ich zdrowia lub życia albo zdrowia lub życia innych osób przebywających w izbie (tzw. izolatki). Natomiast w § 22 ust. 2 rozporządzenia mowa jest o tym, że izba w miarę potrzeb instaluje system telewizji wewnętrznej w salach ogólnych, korytarzach, izoalkach oraz pomieszczeniach służących przyjmowaniu osób, którego celem jest kontrola przebiegu procedury przyjmowania do izby oraz stała kontrola pomieszczeń, w których przebywają osoby w stanie nietrzeźwości.

Wizytacje Krajowego Mechanizmu Prewencji wskazują że wideonadzór stosowany jest w większości izb wytrzeźwień. Dyrektorzy i pracownicy tych placówek wielokrotnie

podkreślali, że taka forma kontroli jest bardzo pomocna w codziennej pracy. Pobyt w izbie osoby nietrzeźwej, doprowadzonej pod przymusem i umieszczonej wbrew jej woli, niesie wysokie ryzyko wystąpienia zachowań agresywnych i innych zagrażających życiu lub zdrowiu pacjenta lub personelu. W takich sytuacjach monitoring umożliwia podjęcie szybkiej reakcji. Poza tym, jest formą kontroli nie tylko zachowania pacjentów, ale także pracowników. Zapisane dane często pomagają dyrektorom tych placówek zbadać zarzuty pacjentów dotyczące złego traktowania.

Krajowy Mechanizm Prewencji nie ma wątpliwości co do tego, że monitorowanie pomieszczeń izb wytrzeźwień przyczynia się do polepszenia bezpieczeństwa osobom przebywającym na ich terenie oraz zapobiega zaistnieniu wypadków nadzwyczajnych. Jednocześnie wiąże się z ograniczeniem ich konstytucyjnie chronionego prawa do prywatności określonego w art. 47 Konstytucji RP, a także w art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Przypadki monitorowania pacjentów podczas rozbierania się lub badania lekarskiego (a takie Krajowy Mechanizm Prewencji zauważył podczas wizytacji niektórych izb) bezspornie są naruszeniem godności ludzkiej.

Zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Obszar zastosowania wideonadzoru w izbach wytrzeźwień nie spełnia przesłanek określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Prawo do prywatności może podlegać ograniczeniom tylko w drodze ustawy. Z kolei ograniczenia takie powinny spełniać wymóg konieczności dla zapewnienia bezpieczeństwa i być proporcjonalne do potrzeb danej placówki.

Ponadto w interesującym zakresie nie ulega wątpliwości, że wymóg wprowadzenia ograniczenia konstytucyjnego prawa do ochrony życia prywatnego (art. 47 Konstytucji RP) nie został dochowany. Żaden przepis ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.) nie przewiduje bowiem stosowania w izbach wytrzeźwień telewizji wewnętrznej.

Powołane przepisy §19 ust. 2a pkt 4 i § 22 ust. 2 rozporządzenia zostały zaś wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 42 ust. 6 *ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*. Zgodnie z treścią tego upoważnienia, minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb doprowadzania i przyjmowania osób do izb wytrzeźwień, jednostek Policji, innych placówek utworzonych lub wskazanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz zwalniania z tych izb, jednostek i placówek, a także organizację izb wytrzeźwień oraz innych placówek, z uwzględnieniem wymagań dotyczących kwalifikacji pracowników i warunków technicznych pomieszczeń, zakres opieki zdrowotnej nad doprowadzonymi tam osobami oraz maksymalną wysokość opłat związanych z pobytem w izbie wytrzeźwień, innej placówce utworzonej lub wskazanej przez jednostkę samorządu terytorialnego lub w jednostce Policji. Analiza upoważnienia ustawowego prowadzi do wniosku, że nie zawierało ono umocowania do uregulowania w rozporządzeniu materii dotyczącej stosowania systemu telewizji wewnętrznej w izbach wytrzeźwień. Prawdopodobnie ta część upoważnienia ustawowego, która zawierała umocowanie do uregulowania w rozporządzeniu warunków technicznych, jakie powinny spełniać pomieszczenia izby wytrzeźwień, została zinterpretowana jako wystarczająca podstawa do wprowadzenia regulacji dotyczącej telewizji wewnętrznej. Jednak jeśli tak w istocie było, to jest to interpretacja całkowicie chybiona. Jak już bowiem powyżej wskazano, problem stosowania telewizji wewnętrznej nie jest problemem technicznym, lecz w sposób bezpośredni dotyczy jednego z podstawowych praw jednostki, tj. prawa do ochrony życia prywatnego.

W rezultacie uznać należy, że wymienione przepisy § 19 ust. 2a pkt 4 i § 22 ust. 2 rozporządzenia pozostają w kolizji z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, a także z art. 42 ust. 6 *ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*.

Ponadto, obowiązek poszanowania prawa do prywatności wymaga wprowadzenia szczegółowych regulacji dotyczących: przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu lub dźwięki z monitoringu, praw osób monitorowanych oraz zasad wykorzystywania danych. Tylko wtedy, gdy spełnione zostaną powyższe warunki, podmioty stosujące

monitoring będą upoważnione do ingerencji w sferę prywatności człowieka i konstytucyjnie chronionych danych osobowych.

Mając na uwadze powyższe i działając w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z prośbą o zajęcie stanowiska w powyższych kwestiach oraz rozpoczęcie procesu legislacyjnego zmierzającego do nadania ustawowego charakteru normom prawnym dotyczącym stosowania monitoringu w izbach wytrzeźwień oraz wprowadzenia szczegółowych regulacji w tym zakresie.

Ło, usz wyney szewka

Janusz J...